

بنیاد برکت
سازمان ملی توسعه کسب و کار و
صنایع کوچک

خلاصه گزارش

آیین نامه اجرایی سرمایه گذاری حمایتی اشتغال برکت

کمیته تحقیق و توسعه

بیت

مقام معظم رهبری «مدظله العالی»:

«من در ذهنم حل مشکلات محرومین بوده است. مثلاً مشکلات ۱۰۰۰ روستا را کاملاً حل کنید. چقدر خوب است ۱۰۰۰ نقطه آباد شود و یا ۱۰۰۰ مدرسه در کشور ساخته شود.»

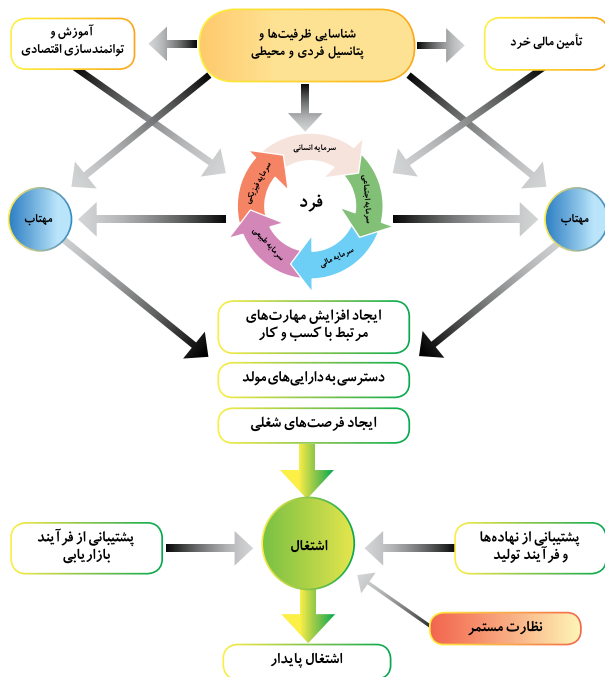

آیین نامه اجرایی سرمایه گذاری حمایتی اشتغال برکت

کمیته تحقیق و توسعه بنیاد برکت ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره)، در راستای اجرای منویات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) مبنی بر آبادسازی روستاها و مناطق محروم و نیز در چارچوب سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، به‌ویژه با تأکید بر مردمی کردن اقتصاد، بهره‌ور ساختن منابع، توجه به مزیت‌ها و ویژگی‌های جغرافیایی مناطق روستایی، الگویی تحت عنوان «آیین نامه سرمایه گذاری حمایتی اشتغال برکت - سحاب» را تدوین نموده است.

این الگو، تحت رویکرد پیشرفت و آبادانی مناطق محروم و در چارچوب معیشت پایدار و مبتنی بر راهبردهای توانمندسازی اقتصادی- اجتماعی ساکنین مناطق محروم و روستایی و ایجاد کسب و کار پایدار بر اساس مزیت‌های منطقه‌ای طراحی شده است که در قالب کتابی تحت عنوان «سحاب» منتشر گردیده است. در ادامه می‌توانید خلاصه‌ای از کتاب «سحاب» را ملاحظه نمایید. با این حال، جهت اشراف کامل به الگوی مطرح شده، مطالعه کامل کتاب توصیه می‌گردد.

چارچوب مفهومی طرح سحاب

اهداف طرح سحاب ❁

الف- هدف غایی

- پیشرفت مناطق محروم و روستایی با ایجاد اشتغال پایدار

ب- اهداف اصلی

- ایجاد و توسعه اشتغال در مناطق هدف
- توان‌افزایی اقتصادی و افزایش سطح درآمد افراد در مناطق هدف
- تقویت پایه‌های اقتصادی مناطق هدف
- افزایش نرخ بهره‌وری سرمایه‌های پنج‌گانه در مناطق هدف
- تنوع بخشی به تولیدات روستایی
- جلوگیری از مهاجرت به شهرها

راهبردهای اصلی ❁

- تمرکز بر سرمایه‌های پنجگانه (انسانی، اجتماعی، فیزیکی، طبیعی و مالی)
- بهره‌گیری از رویکرد مشارکتی و جلب مشارکت دستگاه‌های اجرایی، جامعه محلی، کارآفرینان و تجار مناطق
- استفاده از مزیت‌های نسبی و رقابتی مناطق هدف با تکیه بر تصویب طرح‌های کسب و کار دارای توجیه اقتصادی
- تمرکز بر کسب و کارهای خرد در مناطق هدف
- تأمین مالی خرد
- مهارت‌آموزی و استفاده بهینه از مهارت‌های افراد در مناطق هدف

جامعه هدف ❁

- تمامی خانوارهای بیکار یا شاغلین با درآمدی کم‌تر از ۵۰ درصد حداقل حقوق و دستمزد اعلامی از سوی شورای عالی کار در مناطق محروم و روستایی کشور

اطلس مناطق محروم

دامنه مکانی و زمانی

- روستاهای بالای ۵۰ خانوار شهرستان‌های محروم و کم‌پرخوردار
- بازه زمانی اجرای طرح سحاب در مناطق هدف، حداکثر ۵ سال برای هر روستا است.

ویژگی‌های اعضای جامعه هدف منتخب

- افراد تحصیل کرده و دارای مهارت کار که بیکار یا کم درآمد هستند.
- افراد با درآمد بیش از ۵۰ درصد حداقل حقوق و دستمزد سالانه اعلامی از سوی شورای عالی کار که می‌توانند با توسعه شغل خود حداقل یک فرصت شغلی جدید ایجاد نمایند.
- افراد دارای پروانه فعالیت که زمین و تجهیزات لازم را دارند با این حال فاقد سرمایه‌اند.
- افرادی که توانایی یادگیری و کار کردن دارند.

- افرادی که علی‌رغم کم‌سواد بودن یا بی‌سوادی توانایی انجام فعالیت‌های تولیدی درآمده‌ها را، مطابق با ویژگی‌های منطقه هدف دارند.
- افرادی که به‌صورت نسبی درآمده‌ها را برای توسعه کار خود و به‌کارگیری نیروی انسانی جدید قادر به تأمین مالی از سیستم بانکی نیستند.
- افرادی که توانایی کار و فعالیت دارند اما به‌دلایل مختلف نظیر محدودیت‌های جسمی و یا اجتماعی، در گروه اقشار آسیب‌دیده و یا در معرض آسیب قرار گرفته‌اند.

❁ مراحل اصلی اجرا

- مرحله ۱: شناسایی ظرفیت‌ها و مزیت‌های نسبی و رقابتی مناطق هدف
- مرحله ۲: تشکیل کمیته توسعه اشتغال شهرستان
- مرحله ۳: تعیین نوع کسب‌وکارها، تهیه و تصویب طرح‌های توجیهی
- مرحله ۴: تشکیل کارگروه توسعه اشتغال روستا
- مرحله ۵: شناسایی و احراز اهلیت متقاضیان اشتغال و پشتیبانان
- مرحله ۶: تشکیل گروه‌های تخصصی توسعه اشتغال روستا
- مرحله ۷: تشکیل صندوق پشتیبان اشتغال روستا
- مرحله ۸: آموزش فنی و مهارتی متقاضیان اشتغال
- مرحله ۹: تأمین مالی و اعطای تسهیلات به طرح‌های اشتغال‌زایی
- مرحله ۱۰: تأمین نهاده‌های تولید و استقرار طرح‌های اشتغال‌زایی
- مرحله ۱۱: پایدارسازی طرح‌های اشتغال‌زایی
- مرحله ۱۲: ارزیابی وضعیت طرح‌های اشتغال‌زایی راه‌اندازی شده

➡ مرحله ۱: شناسایی ظرفیت‌ها و مزیت‌های نسبی و رقابتی مناطق هدف

مجری موظف است اقدامات زیر را انجام دهد:

- بازدید میدانی از منطقه با هماهنگی مسئولین دستگاه‌های اجرایی استان، شهرستان و بخش به‌منظور تبیین موضوع و تعیین نوع مشارکت هر یک از دستگاه‌ها و عاملین مرتبط و جلب حمایت و مشارکت بین‌بخشی
- تهیه گزارش شناخت شهرستان براساس ابعاد جغرافیایی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، زیست‌محیطی و مزیت‌های نسبی و رقابتی

■ اولویت‌بندی روستاهای هدف اجرای طرح سحاب با در نظر گرفتن ضریب محرومیت و بیکاری روستاها و پیشنهاد آن به کمیته توسعه اشتغال شهرستان جهت تصویب

مرحله ۲: تشکیل کمیته توسعه اشتغال شهرستان

معاونت اجتماع محور موظف است، به منظور ایجاد هماهنگی، جلب حمایت و مشارکت دستگاه‌های اجرایی شهرستان‌های هدف، نسبت به تشکیل «کمیته توسعه اشتغال شهرستان» اقدام نماید.

اهم وظایف کمیته توسعه اشتغال شهرستان:

- اولویت‌بندی، انتخاب و تصویب روستاهای هدف اجرای طرح سحاب با در نظر گرفتن ضریب محرومیت و بیکاری روستاها
- شناسایی و مذاکره با کارآفرینان برگزیده محلی دارای ظرفیت ایجاد اشتغال
- هماهنگی با دستگاه‌های اجرایی ذیربط جهت تأیید و صدور مجوزها بدون تحمیل هزینه به متقاضیان طرح‌های اشتغال‌زایی
- نظارت بر استقرار و پایدارسازی طرح‌های اشتغال‌زایی

مرحله ۳: تعیین نوع کسب و کارها، تهیه و تصویب طرح‌های توجیهی

مجری با همکاری کمیته توسعه اشتغال شهرستان موظف به انجام اقدامات زیر است:

- اولویت‌بندی ظرفیت‌های موجود و پتانسیل‌های شناسایی شده در مرحله اول
- تعیین نوع کسب و کارها و تهیه طرح توجیهی بر اساس اولویت‌ها (طرح‌های موجود مهتاب یا تهیه طرح‌های جدید)

مرحله ۴: تشکیل کارگروه توسعه اشتغال روستا

به منظور هماهنگی و نظارت بر ایجاد و استمرار طرح‌های اشتغال‌زایی سحاب و جلب مشارکت روستائیان در طرح‌های مذکور، کارگروه توسعه اشتغال روستا با اعضا و شرح وظایف زیر، توسط مجری تشکیل می‌گردد:

اعضا:

امام جماعت، رئیس شورای روستا،
دهیار، معتمدین محلی (حداکثر ۲ نفر)،
رؤسای گروه‌های تخصصی توسعه اشتغال،
نماینده جهادکشاورزی، یکی از معلمین
روستا و تسهیلگر (دبیر)

اهم وظایف:

- فراهم نمودن زمینه ارتباط و همکاری روستائیان و تسهیلگر
- مشارکت در تهیه و تأیید گزارش شناسنامه روستا
- بررسی لیست اولیه اهلیت‌سنجی شده (فنی، اعتباری) کلیه مشمولین و متقاضیان طرح سحاب در روستا و در صورت لزوم ارائه پیشنهادهای اصلاحی
- بهره‌گیری از نهادهای مدنی جهت افزایش کنترل اجتماعی، رصداستمرار طرح‌های اشتغال‌زایی و اهتمام بر بازپرداخت اقساط بانکی
- نظارت بر استقرار و استمرار طرح‌های اشتغال‌زایی

مرحله ۵: شناسایی و احراز اهلیت متقاضیان اشتغال و پشتیبان‌ها

مجری و تسهیلگر به‌منظور شناسایی و احراز اهلیت متقاضیان اشتغال و پشتیبان‌ها، موظف به انجام اقدامات زیر هستند:

- شناسایی اولیه متقاضیان و احراز اهلیت فنی و اعتباری آن‌ها
- اولویت‌بندی متقاضیان احراز اهلیت شده
- نیازسنجی آموزشی متقاضیان و برگزاری دوره‌های آموزش مهارتی برای تمامی متقاضیان با حضور متخصص مورد تأیید معاونت اجتماع‌محور
- انتخاب پشتیبان توسط معاونت اجتماع‌محور با همکاری معاونت تأمین نهاده‌ها و مشارکت‌های اقتصادی

مرحله ۶: تشکیل گروه‌های تخصصی توسعه اشتغال روستا

به منظور بهبود و کمک به استمرار طرح‌های اشتغال‌زایی اجرا شده، افزایش پیگیری و نظارت اجتماعی بر بازپرداخت به موقع اقساط، آموزش فنی، مهارت‌آموزی و تبادل تجربیات، مشارکت در تأمین عمده نهاده‌های تولید، فروش محصول و خدمات و ... «گروه‌های تخصصی توسعه اشتغال» در هر روستا به ازای هر رشته شغلی با عضویت:

- تمامی شاغلین در طرح سحاب، تمامی دارندگان صلاحیت فنی و اعتباری در انتظار تأمین مالی، سایر متقاضیان دارای شرایط عمومی و ۲ تا ۳ نفر متخصص با تجربه، توسط مجری و تسهیلگر تشکیل می‌شود.
- گروه‌های تخصصی توسعه، اشتغال شامل پنج گروه؛ پرورش دام سبک و سنگین، پرورش طیور و آبزیان، صنایع دستی، قالی‌بافی و گلیم‌بافی خدمات روستایی و کشاورزی است.
- گروه توسط رییس گروه و دبیر گروه که خود از اعضای گروه و منتخب سایر اعضا هستند اداره می‌گردد.

مرحله ۷: تشکیل صندوق پشتیبان اشتغال روستا

به منظور بسیج و مدیریت پس‌انداز افراد و کمک‌های حمایتی و اهدایی با هدف افزایش سطح دانش و مهارت، ایجاد اشتغال، رونق کسب‌وکار، کاهش هزینه خرید نهاده‌های تولید و ... صندوق پشتیبان اشتغال روستا، توسط مجری و تسهیلگر تشکیل می‌شود.

- تمامی اعضای گروه‌های تخصصی توسعه اشتغال موظف به باز کردن حساب در این صندوق می‌باشند.
- صاحبان حساب، مجمع عمومی صندوق را تشکیل می‌دهند.
- مجمع عمومی موظف است سه نفر را از بین خود به عنوان هیئت‌مدیره صندوق انتخاب نماید.

- هیئت مدیره موظف است یک نفر را از بین خود به عنوان مدیرعامل، یک نفر را به عنوان حسابدار و یک نفر را به عنوان بازرس انتخاب نماید.
- هیئت مدیره موظف است در یکی از شعب بانک‌های معتبر نزدیک روستا، افتتاح حساب نماید.
- هر عضو باید علاوه بر افتتاح حساب به مبلغ ۵۰ هزار تومان، بر اساس وضعیت مالی خود حداقل مبلغ ۲۰ هزار تومان به صورت ماهیانه پس انداز نماید.
- افراد شاغل در طرح اشتغال زایی سحاب موظف‌اند یک درصد از وام دریافتی خود را به صندوق واریز نمایند.

مرحله ۸: آموزش فنی و مهارتی متقاضیان اشتغال

پشتیبان و مجری موظف هستند با همکاری کمیته توسعه اشتغال شهرستان، اقدامات زیر را انجام دهند:

- برگزاری جلسات توجیهی با شاغلین، جهت تبیین تعهدات و وظایف پشتیبان و شاغلین
- ارزیابی مهارت‌های فنی حین کار شاغلین
- طراحی دوره‌های آموزشی مورد نیاز شاغلین
- اعلام، تهیه، تحویل و نصب ملاحظات اجرای طرح کسب و کار به صورت بروشور
- تدوین برنامه اجرایی برگزاری دوره آموزشی مهارتی
- اطلاع‌رسانی به شاغلین
- برگزاری دوره آموزشی مهارتی و ارزیابی اثربخشی آن
- مستندسازی فرآیند برگزاری دوره آموزشی
- ارسال مستندات برگزاری دوره آموزشی مهارتی به مدیریت طرح توسط مجری

مرحله ۹: تأمین مالی و اعطای تسهیلات به طرح‌های اشتغال‌زایی

معاونت اجتماع‌محور موظف است با همکاری مجری و تسهیلم‌گرن در جهت تأمین مالی و اعطای تسهیلات طرح‌های اشتغال‌زایی اقدامات زیر را انجام دهد:

- دریافت لیست متقاضیان طرح‌های اشتغال‌زایی از مجری
- مرحله‌بندی و ارزیابی تسهیلات و ارسال نامه فهرست تأیید شده متقاضیان به بانک عامل
- اطلاع‌رسانی دقیق به متقاضیان در خصوص تضامین و وثایق مورد نیاز و فرایند آزادسازی تسهیلات
- آزادسازی درصدی از تسهیلات توسط بانک عامل جهت خرید نهاده‌های تولید
- معاونت برنامه‌ریزی موظف است دستورالعمل اجرایی شرایط، مدارک و وثایق مالی را پس از تفاهم به بانک عامل، ابلاغ نماید.

مرحله ۱۰: تأمین نهاده‌های تولید و استقرار طرح‌های اشتغال‌زایی

فرد متقاضی اشتغال موظف است با دریافت مبلغ آزادسازی شده، نسبت به خرید نهاده‌های تولید، تحت نظارت تسهیلم‌گر و مجری بر اساس استانداردهای مشخص شده اقدام نماید.

- شاغل موظف است اسناد مثبت‌ه خرید را از ایه و «کاربرگ خرید نهاده‌های تولید» را تکمیل نماید.
- فرد متقاضی اشتغال موظف است پس از خرید نهاده‌های تولید نسبت به تکمیل «کاربرگ استقرار طرح اشتغال‌زایی» و اخذ تأییدیه دستگاه‌های اجرایی ذیربط مشخص شده در کاربرگ، تحت نظارت تسهیلم‌گر، اقدام نماید.

■ با عنایت به اینکه در برخی از مناطق امکان تأمین نهاده‌های تولید به راحتی مقدور نیست، معاونت تأمین نهاده‌ها و مشارکت‌های اقتصادی بنیاد موظف است حسب اعلام معاونت اجتماع محور، نسبت به تأمین و تحویل نهاده‌ها به شاغلین طرح‌های اشتغال‌زایی اقدام نماید.

مرحله ۱۱: پایدارسازی طرح‌های اشتغال‌زایی

پس از واریز تسهیلات و تهیه نهاده‌های تولید اقدامات زیر باید انجام شود:

- به‌روزرسانی طرح در سامانه طرح‌های اشتغال‌زایی اجتماع محور توسط مجری و تسهیلگر
- انجام بازدید و بررسی وضعیت پیشرفت اجرای طرح توسط مجری، تسهیلگر و یا پشتیبان
- ارجاع موارد دارای مشکل به کارگروه توسعه اشتغال روستا و کمیته توسعه اشتغال شهرستان توسط تسهیلگر و مجری و یا پشتیبان
- تصمیم‌گیری در خصوص موارد دارای مشکل توسط کمیته توسعه اشتغال
- ارائه گزارش‌های دوره‌ای از میزان پیشرفت کار

مرحله ۱۲: ارزیابی وضعیت طرح‌های اشتغال‌زایی راه‌اندازی شده

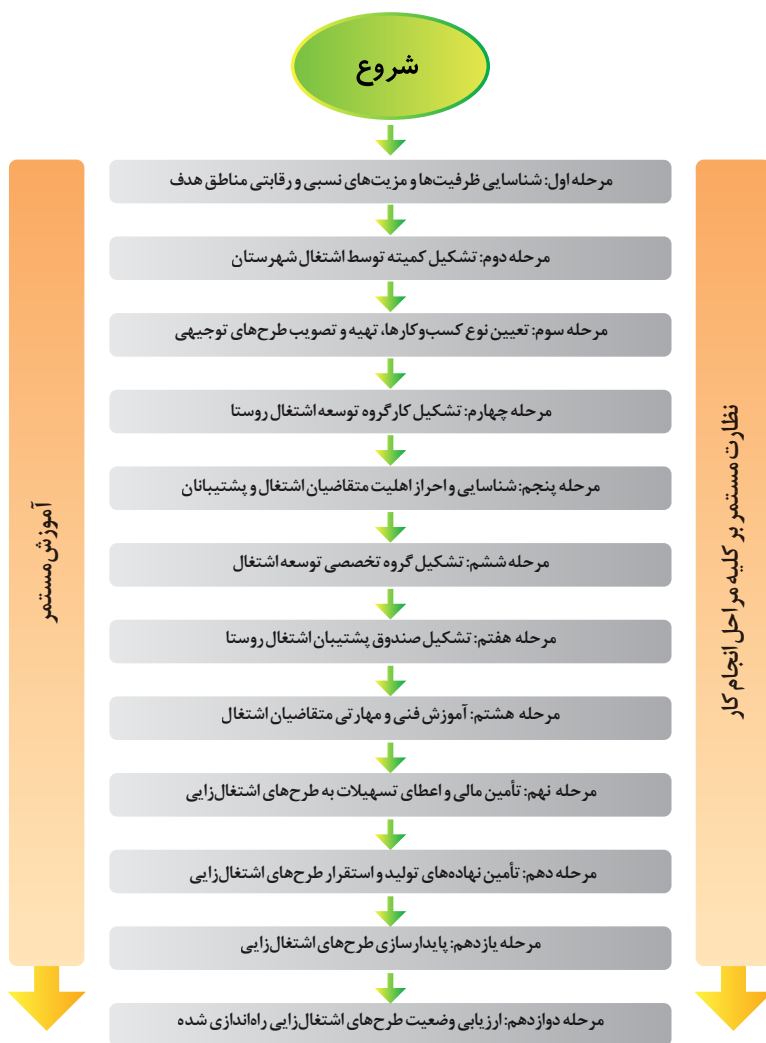
معاونت اجتماع‌محور موظف است ضمن نظارت مستمر بر اجرای این آیین‌نامه و ارائه گزارش‌های مستمر و سه‌ماهه (هر سه‌ماه یکبار)، به‌صورت سالانه نیز گزارش تعداد اشتغال ایجاد شده در نقاط هدف و ارزیابی از وضعیت آن‌ها را به کمیته و هم‌چنین هیأت‌مدیره بنیاد گزارش نماید.

■ معاونت اجتماع‌محور موظف است به‌صورت دوره‌ای براساس شاخص‌های میزان انطباق اجرای طرح با دستورالعمل‌های بنیاد، استمرار طرح در دوره جدید، بازپرداخت به موقع اقساط و اهلیت فرد شاغل در طرح، وضعیت کسب و کار استقرار یافته را ارزیابی نماید.

نمودار مراحل اصلی اجرای آیین‌نامه طرح سحاب

آیین نامه سرمایه گذاری حمایتی اشتغال برکت که با عنوان اختصاری «سحاب» از آن یاد می شود در راستای اجرای متویات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) مبنی بر این کلام که فرمودند: «در ذهنم حل مشکلات محرومین بوده است. مثلاً مشکلات هزار روستا را حل کنید. جقدر خوب است هزار نقطه آباد شود... این دستگاه را برای این کار آماده کنید» و نیز تکمیل «مدل توسعه مناطق محروم و روستایی برکت»، توسط کمیته تحقیق و توسعه و معاونت اشتغال اجتماع محور بنیاد برکت تهیه و تدوین گردیده است.

طرح «سحاب»، با محوریت کمک و همیاری برای بهبود، کارآفرینی و توانمندسازی اقتصادی - اجتماعی مناطق محروم و روستایی کشور با انتخاب و اهلیت سنجی افراد، آموزش آن ها، تأمین مالی طرح های اشتغال زایی، ایجاد فرصت های شغلی بر اساس ظرفیت های فردی و محیطی، پشتیبانی از نهادهای تولید، بازاریابی محصولات و نظارت بر استمرار و پایداری مشاغل، به دنبال افزایش درآمد، ارتقای سطح معیشت و استانداردهای زندگی خانوارهای مناطق محروم و روستایی است.

| www.barakatfoundation.com |